

П.Г.ПЕРЕРВА, Т.О.КОБЕЛЄВА, А.В.КОСЕНКО, В.А.КУЧИНСЬКИЙ, С.М.ІЛЛЯШЕНКО
АУТСОРСИНГ ПАТЕНТНИХ, ЛОГІСТИЧНИХ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

В статті доведено, що аутсорсингові технології активно формуються в галузях, схильних до швидких змін, де постачальниками послуг аутсорсингу є підприємства-аутсорсери, а замовниками - підприємства-аутсорси. Створення таких технологій дозволяє кожному підприємству йти по шляху спеціалізації всього лише кількох своїх компетенцій і одночасно встановлювати тісні взаємозв'язки, необхідні для інтеграції різних компетенцій. Гнучкість цих взаємозв'язків дозволяє швидко адаптуватися до зовнішніх змін, забезпечувати стійку конкурентоспроможність підприємства. У світовій практиці аутсорсингу лідируючі позиції передачі послуг стороннім підприємствам займають інформаційні технології, частка цього виду аутсорсингу становить 28%, 11% у фінансовому секторі, 15% в секторі продажів і маркетингу і 9% в секторі управління. Сектор виробництва займає 14%, а решта 22% належать іншим різним секторам, таким як туризм, обслуговування, логістика, управління нерухомістю і т.д. У 2019 на аутсорсинг було затрачено 1,9 трільйонів доларів. Понад 176 млн. дол. заробітної плати переведені в азіатські та африканські країни, в зв'язку з більш дешевою робочою силою. Деякі економісти пророкують, що до 2025 року в сфері аутсорсингу будуть зайняті понад 3,5 мільйона робочих місць в США, Китаї та Індії.

Послуги в області логістики та патентування об'єктів інтелектуальної власності не займають велику частку ринку. Це пояснюється високою вартістю цього виду послуг і їх значною роллю в забезпеченні стабільності та стійкості бізнесу. Згідно з рейтингом IDC, в сфері патентних послуг явним лідером є компанія США - IBM GlobalServices. Авторами проведено детальний аналіз практики перекладу послуг в сфері патентування та інформаційних технологій на промислових підприємствах Північно-Східного промислового регіону України. Запропоновано конкретні науково-методичні рекомендації щодо розвитку ринку аутсорсингу патентних та інформаційних послуг для промислових підприємств України.

Ключові слова: аутсорсинг, логістика, патентні послуги, інформаційні технології, інтелектуальна власність, ефективність

П.Г.ПЕРЕРВА, О.И.МАСЛАК, Т.О.КОБЕЛЄВА, В.А.КУЧИНСЬКИЙ, С.М.ІЛЛЯШЕНКО
АУТСОРСИНГ ПАТЕНТНЫХ, ЛОГИСТИЧЕСКИХ И ИНФОРМАЦИОННЫХ УСЛУГ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТЬЮ НА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

В статье доказано, что аутсорсинговые технологии активно формируются в областях, подверженных быстрым изменениям, где поставщиками услуг аутсорсинга являются предприятия-аутсорсера, а заказчиками - предприятия-аутсорси. Создание таких технологий позволяет каждому предприятию идти по пути специализации всего лишь нескольких своих компетенций и одновременно устанавливать тесные взаимосвязи, необходимые для интеграции различных компетенций. Гибкость этих взаимосвязей позволяет быстро адаптироваться к внешним изменениям, обеспечивать устойчивую конкурентоспособность предприятия. В мировой практике аутсорсинга лидирующие позиции передачи услуг сторонним предприятиям занимают информационные технологии, доля этого вида аутсорсинга составляет 28%, 11% в финансовом секторе, 15% в секторе продаж и маркетинга и 9% в секторе управления. Сектор производства занимает 14%, а остальные 22% принадлежат другим различным секторам, таким как туризм, обслуживание, логистика, управление недвижимостью и т.д. В 2019 на аутсорсинг было затрачено 1,9 млрд. долларов. Более 176 млн. долл. заработной платы переведены в азиатские и африканские страны, в связи с более дешевой рабочей силой. Некоторые экономисты предсказывают, что к 2025 году в сфере аутсорсинга будут заняты более 3,5 миллиона рабочих мест в США, Китае и Индии.

Услуги в области логистики и патентования объектов интеллектуальной собственности не занимают большую долю рынка. Это объясняется высокой стоимостью этого вида услуг и их значительной ролью в обеспечении стабильности и устойчивости бизнеса. Согласно рейтингу IDC, в сфере патентных услуг явным лидером является компания США - IBM GlobalServices. Авторами проведен детальный анализ практики перевода услуг в сфере патентования и информационных технологий на промышленных предприятиях Северо-Восточного промышленного региона Украины. Предложены конкретные научно-методические рекомендации по развитию рынка аутсорсинга патентных и информационных услуг для промышленных предприятий Украины.

Ключевые слова: аутсорсинг, логистика, патентные услуги, информационные технологии, интеллектуальная собственность, эффективность

P.G.PERERVA, O.I.MASLAK, T.O.KOBELEVA, V.A.KUCHYNSKY, S.M.ILLYASHENKO
OUTSOURCING OF PATENT AND INFORMATION SERVICES AS A TOOL TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF INTELLECTUAL PROPERTY MANAGEMENT IN INDUSTRY

The article proves that outsourcing technologies are actively formed in industries prone to rapid change, where the providers of outsourcing services are outsourcing companies, and the customers are outsourcing companies. The creation of such technologies allows each company to follow the path of specialization of only a few of its competencies and at the same time establish close relationships necessary for the integration of different competencies. The flexibility of these relationships allows you to quickly adapt to external changes, to ensure sustainable competitiveness of the enterprise. In the world practice of outsourcing, the leading positions in the transfer of services to third parties are information technology, the share of this type of outsourcing is 28%, 11% in the financial sector, 15% in the sales and marketing sector and 9% in the management sector. The manufacturing sector accounts for 14%, and the remaining 22% belong to other various sectors, such as tourism, services, logistics, real estate management, etc. In 2019, \$ 1.9 trillion was spent on outsourcing. More than \$ 176 million wages have been relocated to Asian and African countries due to cheaper labor. Some economists predict that by 2025, more than 3.5 million jobs will be outsourced in the United States, China and India. Services in the field of logistics and patenting of intellectual property do not occupy a large market share. This is due to the high cost of this type of

service and their significant role in ensuring the stability and sustainability of the business. According to the IDC rating, the clear leader in the field of patent services is the US company - IBM GlobalServices. The authors conducted a detailed analysis of the practice of translation services in the field of patenting and information technology at industrial enterprises in the North-Eastern industrial region of Ukraine. Specific scientific and methodological recommendations for the development of the market for outsourcing of patent and information services for industrial enterprises of Ukraine are proposed.

Keywords: outsourcing, logistics, patent services, information technology, intellectual property, efficiency

Вступ. Сучасний стан розвитку вітчизняної економіки характеризується швидкоплинними умовами господарювання, стратегія адміністрування ефективної інноваційно-інтелектуальної діяльності повинна використовувати передовий досвід і сучасні технології патентної та інформаційної діяльності на промислових підприємствах країни. Для досягнення високих показників ефективності виробничо-комерційної діяльності промислового підприємству необхідно визначити економічну доцільність та переваги впровадження аутсорсингу із врахуванням наявних ризиків.

На формування ринку послуг в сфері логістики та інтелектуальної власності істотно впливає вибір промисловим підприємством моделі управління інтелектуальною власністю і, зокрема, організаційної структури. Причому в даний час на багатьох промислових підприємствах почали активно розвиватися патентні служби, які за роки незалежності України практично працювали неефективно. Крім того, почали також активно розвиватися центри комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності та трансферу інтелектуально-інноваційних технологій, а також цілий спектр організаційних структур як традиційних, так і орієнтованих на зарубіжні моделі ефективного розвитку інтелектуально-інноваційної діяльності промислових підприємств.

Разом з тим, ціла низка певних напрямків в сфері логістики та управління інтелектуальною діяльністю на промислових підприємствах далеко не завжди є ефективною, що змушує ці організації шукати та обґрунтовувати більш ефективні інструменти виконання цих робіт. До таких видів логістичної, інформаційної та інтелектуально-інноваційної діяльності промислових підприємств, на наш огляд, слід віднести роботу логістичних, патентних та інформаційних підрозділів промислових підприємств. Далеко не завжди обсяги цих робіт та наявні можливості підприємств виконувати ці роботи власними силами співпадають. Досить часто такого роду діяльність для підприємства є збитковою [1].

Тому, на нашу думку, є нагальною задачею пошуку та обґрунтування сучасних методів підвищення ефективності робіт та послуг які є необхідними для здійснення виробничо-комерційної діяльності промислового підприємства, але виконання їх власними силами або в принципі неможливі, або є в певній мірі збитковим.

Авторами пропонується провести дослідження науково-методичних можливостей аутсорсингу для виконання неефективних або непрофільних на даному промисловому підприємстві робіт та послуг в сфері логістики, патентування об'єктів інтелектуальної власності та інформаційного забезпечення процесів управління інтелектуальною власністю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретичні та практичні питання щодо використання аутсорсингу інформаційних технологій, логістичних та патентних послуг з метою удосконалення процесів управління інтелектуальною власністю дослідженнях підприємств розглянуті у наукових дослідженнях зарубіжних та вітчизняних вчених Шульгіна Д.Б. [1], Рибіна С.І. [2], Гончарової Н.П. [3], Яковлева А.І. [4], Гладенко І.В. [6], Погорелова М.І. [7], Романчик Т.В. [8], Ткачової Н.П. [9], Коціскі Д. [14], Старостіної А.О. [15] та інших. Незважаючи на значну кількість наукових публікацій та досліджень в даній сфері в цей час недостатньо розглянуто питання, які пов'язані з визначенням аутсорсингу як ефективного засобу управління логістичними, інформаційними та патентними роботами на промисловому підприємстві. Для подальшого прикладного застосування необхідно також чітко виділити та структурувати складові управління інтелектуальною власністю. Потребують уточнення методи та показники оцінювання ефективності аутсорсингу патентних та інформаційних послуг в сфері управління інтелектуальною власністю на промисловому підприємстві.

Метою статті є дослідження поточного стану та перспектив розвитку аутсорсингу інформаційних технологій, логістичних та патентних послуг на українських промислових підприємствах Північно-Східного промислового регіону.

Результати дослідження. Аутсорсингові технології активно формуються в галузях, схильних до швидких змін, де постачальниками послуг аутсорсингу є підприємства-аутсорсери, а замовниками - підприємства-аутсорсі. Створення таких технологій дозволяє кожному підприємству йти по шляху спеціалізації всього лише кількох своїх компетенцій і одночасно встановлювати тісні взаємозв'язки, необхідні для інтеграції різних компетенцій. Гнучкість цих взаємозв'язків дозволяє швидко адаптуватися до зовнішніх змін, забезпечувати стійку конкурентоспроможність підприємства.

На цьому тлі, згідно результатів проведених нами досліджень, активно розвивається ринок консалтингових послуг в сфері логістики, ІТ-технологій та інтелектуальної власності. Причому характерною особливістю змін, що відбуваються, є не стільки збільшення числа замовлень на патентування технічних рішень, реєстрацію товарних знаків, програм для ЕОМ, скільки зміщення пріоритетів патентно-ліцензійної діяльності, в основі якого, на наш погляд, лежить глибше розуміння менеджерами підприємств економічної сутності і протиріч інституту інтелектуальної власності, а також механізмів використання інтелектуальних прав. Крім того, з одного боку, своєчасне оформлення та

ефективне використання прав на об'єкти інтелектуальної власності забезпечують підприємству значні конкурентні переваги, а з іншого боку, нехтування інтелектуальними правами конкурентів обумовлює досить високі економічні ризики, пов'язані з порушенням законодавства у сфері інтелектуальної власності.

В Україні ще 20-30 років тому традиційно на багатьох підприємствах був патентний відділ, в штаті якого полягало іноді більше 10 осіб. Такий підрозділ щорічно оформляв близько ста заявок на винаходи та інші об'єкти інтелектуальної власності. Однак в даний час, коли патентні портфелі багатьох підприємств або порожні, або складаються тільки з кількох патентів і свідоцтв на товарні знаки, чимало підприємств вдаються до європейської схеми виконання патентних робіт в сфері інноваційної діяльності промислових підприємств, коли для оформлення правовстановлюючих документів на винаходи та інші об'єкти інтелектуальної власності, а також для захисту інтелектуальних прав промислового підприємства в конфліктних ситуаціях запрошуються сторонні спеціалізовані організації. Така схема з точки зору витрат на відповідну діяльність, очевидно, економічно більш ефективна при невеликій кількості охороноздатних технологій на підприємстві (наприклад, коли число заявок на винаходи не перевищує 8-10 на рік) [1]. Розрахункова ефективність тут дуже проста - в даний час середня вартість послуги з патентування винаходу в нашій країні складає близько 15 тисяч гривень, і приблизно таку ж величину складають щомісячні витрати на оплату праці кваліфікованого патентного фахівця.

Серед усіх способів підвищення ефективності, аутсорсинг є найбільш новою та ефективною стратегією. Економічна сутність аутсорсингу полягає в передачі сторонньому підприємству не тільки окремих виробничих процесів та послуг, але і повноважень, відповідальності та виробничих ризиків на підставі контракту. Крім таких переваг від застосування аутсорсингу, як вивільнення грошових коштів і концентрація на основній діяльності, існують певні його недоліки - це наявність ризику збитків і ризику витоку інформації. Об'єктами аутсорсингу є процеси не пов'язані з основною діяльністю, що вимагають певного обладнання та кваліфікації персоналу, займають багато робочого часу і монотонні за своїм характером. Існують наступні тенденції передачі бізнес-процесів - чим далі бізнес-процес знаходиться від основної діяльності, тим менше ризиків при його передачі на аутсорсинг.

З кожним роком в світовій практиці зростає частка використання аутсорсингу в інтелектуально-інноваційній та інформаційній діяльності таких галузей як автомобільна промисловість, виробництво споживчих товарів, комп'ютерна техніка. Також у світовій практиці найбільша частка передачі на аутсорсинг здійснюється в сфері інформаційних технологій, маркетингу і в сфері виробництва. Аутсорсинг в сфері виробництва є найбільш складним у зв'язку з тим, що підприємству-аутсорсеру необхідно мати не тільки кваліфікований персонал, а

й певне виробниче (в більшості випадків специфічне) обладнання і виробничі площі для якісного здійснення послуг аутсорсингу [2].

У відповідності з поточними тенденціями в світовій практиці формується попит на послуги аутсорсингу, що сприяє його росту. Деякі галузі виробництва все більше передають свої підрозділи на аутсорсинг. При цьому в кожній окремій галузі спостерігається різні темпи зростання. На сьогодні лідируючі підприємства автомобільної промисловості передали 70% свого виробництва на аутсорсинг [2]. Такі компанії-лідери на ринку, як Toyota, Ford і Volkswagen займаються тільки проектуванням і розробкою основних деталей, а вся інша діяльність передана на аутсорсинг. У більшості галузей світової промисловості аутсорсинг став повсякденною практикою. Наприклад, в автомобільній промисловості близько 70 % обороту (що становить 750 млрд.\$ на рік), доводиться на поставки комплектуючих від спеціалізованих виробників з аутсорсингу. В електронній промисловості виробники готових приладів і обладнання передають на виготовлення по аутсорсингу в середньому 73% комплектуючих, а 40% провідних виробників - 90%. У фармацевтичній промисловості вартість контрактів з аутсорсингу на розробку і виробництво виробів становить 30 млрд.\$, а середньорічні темпи приросту 17-20% [2].

У світовій практиці аутсорсингу лідируючі позиції передачі послуг стороннім підприємствам займають інформаційні технології, частка цього виду аутсорсингу становить 28%, 11% у фінансовому секторі, 15% в секторі продажів і маркетингу і 9% в секторі управління. Сектор виробництва займає 14%, а решта 22% належать іншим різним секторам, таким як туризм, обслуговування, логістика, управління нерухомістю і т.д. У 2019 на аутсорсинг було затрачено 1,9 трильйонів доларів. Понад 176 млн. дол. заробітної плати переведені в азіатські та африканські країни, в зв'язку з більш дешевою робочою силою. Деякі економісти пророкують, що до 2025 року в сфері аутсорсингу будуть зайняті понад 3,5 мільйона робочих місць в США, Китаї та Індії.

Послуги в області патентування об'єктів інтелектуальної власності не займають велику частку ринку. Це пояснюється високою вартістю цього виду послуг і їх значною роллю в забезпеченні стабільності та стійкості бізнесу. Згідно з рейтингом IDC, в сфері патентних послуг явним лідером є компанія США - IBM GlobalServices [2].

Для України аутсорсинг є відносно новим способом підвищення ефективності. Тому його впровадження на підприємствах ґрунтується, в більшості випадків, на зарубіжному досвіді і практиці.

Топ-менеджмент промислового підприємства, бажаючи спростити управління, виділити непрофільні активи, а так само впровадити нові інноваційно-інтелектуальні технології, стикаються з низкою труднощів. Першочергово це відсутність законодавчих механізмів регулювання партнерських взаємин у сфері аутсорсингу. Так само дається взнаки відсутність практики у керівників підприємств і те,

що підприємства-аутсорсери не завжди мають можливість прийняти всі замовлення від підприємства-аутсорсі (замовник послуг). Так само існують певні ризики для підприємств-замовників. До них, в першу чергу, слід віднести відсутність досвіду роботи в області аутсорсингу, ризик витоку інформації, ризик розірвання контракту, а так само можливість зростання витрат. У зв'язку з цим розробка основних принципів і практичних рекомендацій для застосування аутсорсингу стала затребуваною в розвивається українській економіці.

Основними напрямками застосування аутсорсингу в Україні є аутсорсинг персоналу, аутсорсинг інформаційних технологій і виробничий аутсорсинг. Як і в світовій практиці, для України виробничий

аутсорсинг є найбільш складним видом аутсорсингу, хоча і володіє найбільшими економічними перевагами для промислового підприємства. В українській практиці близько половини підприємств передають на виробничий аутсорсинг транспортні послуги, сервісне обслуговування і безпосередньо процес виробництва продукції. Важливим є також висновок про те, що аутсорсинг патентних послуг ще в недостатній мірі розповсюджений в практиці роботи вітчизняних промислових підприємств [1].

Проведено детальний аналіз практики перекладу послуг в сфері патентування та інформаційних технологій на промислових підприємствах Північно-Східного промислового регіону України (табл.1).

Таблиця 1 - Використання аутсорсингу в практиці роботи промислових підприємств Північно-Східного промислового регіону

Підприємство-аутсорсі	Види та обсяг послуг аутсорсингу	
	Обсяг ІТ-аутсорсингу, тис.грн	Обсяг патентних послуг, тис.грн
Державне підприємство «Харківський машинобудівний завод «ФЕД»	325,764	36,876
Державний український науково-дослідний інститут вагонобудування	-	42,543
ПАТ «Сумський завод насосного та енергетичного машинобудування «Насосенергомаш»	234,768	31,764
Державне підприємство «Завод «Електроважмаш»	356,876	121,56
ПАТ «Харківський верстатобудівний завод»	234,678	-
ПАТ «Турбоатом»	432,567	234,650
ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод»	125,780	345,678
Державне підприємство «Завод «Електроважмаш»	329,789	287,654
ПАТ «Завод «Південкабель»	219,987	145,654
ДНВП «Об'єднання Комунар»	121,650	-
Харківське державне авіаційне виробниче підприємство	-	289,876
ПАТ «Кременчуцький завод технічного вуглецю»	-	167,543
ПАТ «Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання»	428,543	224,543

Джерело: власні дослідження

Виходячи з представлених в табл.1 даних, можна зробити висновок про те, що в практиці роботи українських промислових підприємств аутсорсинг патентних послуг та інформаційних технологій стає все більш привабливим видом діяльності.

Слід також підкреслити, що патентування інтелектуальних технологій як вид інноваційної діяльності заслуговує на особливу увагу з точки зору доцільності аутсорсингу послуг в сфері правової охорони і комерціалізації інтелектуальної власності. Пріоритети інноваційного розвитку деяких підприємств і організацій передбачають формування власної служби патентування технологій, що включає в себе менеджерів-патентознавців та інших фахівців у сфері інтелектуальної власності. Такий вибір швидше характерний для великих підприємств, що мають свої власні дослідницькі центри, університетів, науково-дослідних інститутів, а також інститутів академії наук. Ці організації розвивають інтегровану інфраструктуру забезпечення інноваційного процесу, результатами якого, як правило, є ліцензійні угоди і startup-підприємства. На користь власного підрозділу або менеджера по патентуванню в таких організаціях говорить в першу чергу необхідність концентрації зусиль на підвищенні комерційного потенціалу власних інтелектуальних розробок.

Разом з тим, значну частку ринку інноваційних технологій і продуктів з боку пропозиції займають патентовласники - фізичні особи, які не є фахівцями в сфері патентування технологій. Крім того, на ринку нововведень останнім часом активізується діяльність інвестиційних фондів, венчурних компаній, які займаються просуванням або фінансуванням розробок, створених сторонніми організаціями або винахідниками. Для цих організацій значний інтерес представляють такі аспекти інноваційного проекту, як правомірність походження майнових прав, надійність правової охорони інноваційної розробки, вартість об'єктів інтелектуальної власності, а також організаційно-правові форми комерціалізації технологій. В таких проектах аутсорсинг послуг в сфері інтелектуальної власності також в значній мірі ефективний.

Висновки. Виходячи з представлених даних можна зробити висновок про те, що в світовій практиці аутсорсинг - це інноваційний і ефективний бізнес-інструмент. Зарубіжні країни активно переходять від кооперації до аутсорсингу, економлячи тим самим як засоби на зарплату своїм робітникам, так і загальнопромислові витрати на придбання, утримання і ремонт виробничого обладнання. На промислових підприємствах починає переважати орієнтація на зростання і гнучкість

бізнесу, а не на зниження вартості послуг, що веде за собою зростання числа аутсорсерів. Аутсорсинг дозволяє підприємствам не тільки знизити витрати, але і сконцентруватися на основній діяльності, що сприяє зростанню впровадження аутсорсингу на промислових підприємствах. Найбільша частка передачі на аутсорсинг здійснюється в сфері ІТ-технологій, інновацій, маркетингу та в сфері промислового виробництва. Стратегія переходу до аутсорсингу дозволяє підприємствам швидше впроваджуватися на ринки інших країн і бути більш гнучкими до мінливої економічної обстановки всередині нашої країни. Зростає потреба в професійних аутсорсерах, особливо в країнах, що розвиваються, з'являються світові центри надання послуг аутсорсингу (Індія, Китай, США). Як і в світовій практиці, аутсорсинг в Україні стає все більш привабливим для виробників. Але, порівнюючи український аутсорсинг із західним, можна відзначити, що проблем у нього набагато більше: низький рівень розвитку постачальників послуг аутсорсингу, правове середовище і практика не дозволяє з перших контактів встановлювати довірчі відносини зі сторонніми організаціями (аутсорсерами). Не дивлячись на те, що багато українських керівників не готові випустити з свого поля зору частину бізнес-процесів і довірити їх сторонній організації, цифри статистики свідчать про інше. Останнім часом все більше і більше промислових підприємств починають делегувати свої непрофільні напрями аутсорсерам. В першу чергу, це пов'язано з прагненням вітчизняних підприємств до прозорості їх бізнес-процесів, підвищенням ефективності бізнесу за рахунок передачі непрофільних напрямів фахівцям в цій області, прагненням підвищити привабливість бізнесу в очах іноземних інвесторів і партнерів, а також скороченням витрат, які довелось б здійснювали ефективний розвиток того чи іншого непрофільного для даного підприємства напрямку.

Також хотілося б підкреслити, що наш практичний досвід, а також аналіз досвіду країн в яких активно розвивається економіка знань та інформаційні технології свідчить про те, що аутсорсинг, а також і ринок послуг в сфері інтелектуальної власності та інформаційних технологій буде найближчим часом активно розвиватися. Одночасно будуть підвищуватися і вимоги до комплексності та рівня послуг, що надаються, обумовлені високою значимістю інтелектуальних прав в розвитку інноваційної системи України. Вибір між власним патентним підрозділом і зовнішнім виконавцем патентних послуг, звичайно, залишається за підприємством і визначається цілим комплексом фінансових і нефінансових чинників. Однак, якщо підприємство концентрує зусилля свого персоналу на інших інструментах підвищення конкурентоспроможності інноваційної продукції, таких як, наприклад, оперативність виведення на ринок нових товарів або формування комплексу супутніх товарів і послуг, то, мабуть, при організації заходів з правової захист інновацій більш ефективним

буде залучення сторонніх спеціалізованих організацій (аутсорсерів).

Список літератури

1. Шульгин Д.Б. Аутсорсинг патентных услуг как инструмент повышения эффективности инновационных процессов // *Вестник УГТУ-УПИ. Серия экономика и управление*. — 2018. — № 2. — С. 113-118. URL: <https://elar.urfu.ru/handle/10995/54132-auteursorsing-spetsifika-pravovoy-sredy>
2. Рыбина С.И. Применение аутсорсинга для повышения эффективности деятельности предприятия: зарубежный опыт, российская практика // *Молодёжь и наука: Сборник материалов VIII Всероссийской научно-технической конференции*. — Красноярск: Сибирский федеральный ун-т, 2019. URL: <http://conf.sfu-kras.ru/sites/mn2012/section05.html>.
3. Гончарова Н.П., Перерва П.Г., Яковлев А.И. Новые технологические системы: качество, потребность, эффективность. К.: Наукова думка, 1989. - 176с
4. Гончарова Н.П., Перерва П.Г., Яковлев А.И. Маркетинг инновационного процесса. Учебное пособие - Киев: ВИРА-Р. 1998.- 267с.
5. Кобелева Т.О. Електротехнічна галузь України: сучасний стан та перспективи розвитку // *Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПИ" : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес і ефективність виробництва*. — Харків : НТУ "ХПИ". — 2011. — № 26. — С. 34-43.
6. Мониторинг производственно-коммерческой деятельности промышленного предприятия / П.Г.Перерва, В.Л.Товажнянский, Т.А.Кобелева, И.В.Гладенко // *Вестник Нац. техн. ун-та "ХПИ" : сб. науч. тр. Темат. вып. : Технический прогресс и эффективность производства*. — Харьков : НТУ "ХПИ", 2009. — № 36-1. — С. 12-22.
7. Організація та управління інноваційною діяльністю: підручник / за ред. проф. Перерви П.Г., Погорелова М.И., Меховича С.А.- Харків : НТУ «ХПБ», 2008.- 1057 с.
8. Перерва П.Г., Кобелева Т.О., Романчик Т.В. Комплаєнс як фактор інноваційного розвитку підприємства // *Інформація та знання в системі управління інноваційним розвитком: монографія / заг. ред. Ю. С. Шипуліної*. — Суми : Триторія, 2018.— С. 205-220.
9. Перерва П.Г., Кобелева Т.О., Ткачова Н.П. Підвищення конкурентоспроможності машинобудівних підприємств на засадах синергетичного бенчмаркінгу // *Вісник Нац. ун-ту "Львівська політехніка" : зб. наук. праць. Сер. : Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. — Львів : Львівська політехніка, 2015. — № 819. — С. 167-174.
10. Перерва П.Г. Потребность в электротехнических средствах автоматизации. Теория и методы определения. - Харьков : Основа. 1991. 114 с.
11. Перерва П.Г. Самомаркетинг менеджера и бизнесмена.- Ростов н/Д: Феникс, 2003. - 592 с.
12. Перерва П.Г. Трудоустройство без проблем (искусство самомаркетинга). — Харьков : Фактор, 2009. 480 с.
13. Перерва П.Г. Управление маркетингом на машиностроительном предприятии. Учеб.пособие.- Харьков : «Основа», 1993.- 288с.
14. Перерва П.Г., Коциски Д., Верес Шомоши М., Кобелева Т.А. Комплаєнс программа промышленного предприятия.— Харьков-Мишкольц : ООО «Планета-принт», 2019. — 689 с.
15. Старостіна А.О. Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика: підруч. — К.: Знання, 2009. — 1070 с.
16. Экономика и управление инновационной деятельностью: учебник // За ред. проф. Перерви П.Г., Погорелова М.И., Меховича С.А.- Х.: НТУ „ХПИ“, 2009.- 1203 с.
17. Экономическая оценка инновационного потенциала / П.Г.Перерва, А.П.Косенко, Д.Коциски, Д.Сакай, О.И.Маслак.- Мишкольц-Харьков : Мишк. техн.ун-т, 2009.- 166с.
18. Pererva P.G. Evaluation of holder profits violation of their exclusive rights / P.G.Pererva, M.M.Tkachev, T.O.Kobielieva // *Науковий вісник Полісся*. — 2016. — № 4 (8), ч.2. — С. 240-246.
19. Financial and technological leverage in the system of economic evaluation of innovative technologies // P.G.Pererva, A.P.Kosenko, T.A.Kobielieva, M.M. Tkachev, N.P.Tkacheva // *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*.- Х.: 2017.- № 2.
20. Pererva P.G., Kocziszky György, Szakaly D., Somosi Veres M. Technology transfer. Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI», 2012. 668 p.

21. Compliance program: [tutorial] / P.G.Pererva [et al.] ; ed.: P.G.Pererva, G.Kocziszky, M. Veres Somosi. – Kharkov ; Miskolc : NTU "KhPI", 2019. – 689 p.

References (transliterated)

- Shulgin D.B. Outsourcing patentnykh uslug kak instrument povysheniya effektivnosti innovatsionnykh protsessov [Outsourcing of patent services as a tool to improve the efficiency of innovation processes] // *Vestnik UGTU–UPI. Seriya ekonomika i upravleniye.* — 2018. — № 2. — S.113-118. URL: <https://elar.urfu.ru/handle/10995/54132-outsourcing-spetsifika-pravovoy-sredy>
- Rybina S.I. Primeneniye outsorringa dlya povysheniya effektivnosti deyatel'nosti predpriyatiya: zarubezhnyy opyt, rossiyskaya praktika [The use of outsourcing to improve the efficiency of the enterprise: foreign experience, Russian practice] // *Molodozh i nauka: Sbornik materialov VIII Vserossiyskoy nauchno-tehnicheskoy konferentsii.* — Krasnoyarsk: Sibirskiy federal'nyy un-t, 2019. URL: <http://conf.sfu-kras.ru/sites/mn2012/section05.html>.
- Goncharova N.P., Pererva P.G., Yakovlev A.I. Novyye tekhnologicheskiye sistemy: kachestvo, potrebnost, effektivnost [New technological systems: quality, demand, efficiency]. K.: Naukova dumka, 1989. - 176s
- Goncharova N.P., Pererva P.G., Yakovlev A.I. Marketing innovatsionnogo protsessa. Uchebnoye posobiye [Marketing of the innovation process. Study guide].- Kiyev: VIRA-R. 1998.- 267s.
- Kobielieva T.O. Elektrotekhnichna haluz Ukrainy: suchasnyy stan ta perspektivy rozvytku [Electrotechnical branch of Ukraine: current state and prospects of development] // *Visnyk Nats. tekhn. un-tu "KHPI" : zb. nauk. pr. Temat. vyp. : Tekhnichnyy prohres i efektyvnist vyrobnystva.* – Kharkiv : NTU "KHPI". – 2011. – № 26. – S. 34-43.
- Monitoring proizvodstvenno-kommercheskoy deyatel'nosti promyshlennogo predpriyatiya [Monitoring of production and commercial activities of an industrial enterprise] / P.G.Pererva, V.L.Tovazhnyanskiy, T.A.Kobielieva, I.V.Gladenko // *Vestnik Nats. tekhn. un-ta "KHPI" : sb. nauch. tr. Temat. vyp. : Tekhnicheskyy progress i effektivnost proizvodstva.* – Khar'kov : NTU "KHPI", 2009. – № 36-1. – S. 12-22.
- Orhanizatsiya ta upravlinnya innovatsiynoyu diyalnistyu: pidruchnyk [Organization and management of innovation: a textbook] / za red. prof. Pererva P.G., Pohorelova M.Y., Mekhovycha S.A.- Kharkiv : NTU «KHP», 2008.- 1057 s.
- Pererva P.G., Kobielieva T.O., Romanchuk T.V. Komplayens yak faktor innovatsiynoho rozvytku pidpryyemstva [Compliance as a factor of innovative development of the enterprise] // *Informatsiya ta znannya v systemi upravlinnya innovatsiynym rozvytkom: monohrafiya* / zah. red. YU. S. Shypulinoiy.– Sumy : Trytoriya, 2018.– S. 205-220.
- Pererva P.G., Kobelyeva T.O., Tkachova N.P. Pdivyshchennya konkurentospromozhnosti mashynobudivnykh pidpryyemstv na zasadakh synerhetychnoho benchmarkingu [Improving the competitiveness of machine-building enterprises on the basis of synergetic benchmarking] // *Visnyk Nats. un-tu "Lvivska politekhnika" : zb. nauk. prats. Ser.: Menedzhment ta pidpryyemnystvo v Ukrayini: etapy stanovleniya i problemy rozvytku.* – Lviv : Lvivska politekhnika, 2015. – №819. – S.167-174.
- Pererva P.G. Upravlenye marketynhom na mashynostroytel'nom predpryyaty. Ucheb.posobiye [Marketing management at a machine-building enterprise. Textbook].- Kharkov : «Osнова», 1993.- 288s.
- Starostina A.O. Marketynh: teoriya, svitovyy dosvid, ukraiyinska praktyka: pidruch [Marketing: theory, world experience, Ukrainian practice: textbook.]. – K.: Znannya, 2009. – 1070 s.
- Pererva P.G. The need for electrical automation equipment. Theory and methods of determination. - Kharkiv: Basis. 1991.114 s.
- Pererva P.G. Self-marketing of a manager and a businessman. - Rostov n / a: Phoenix, 2003. - 592 p.
- Pererva P.G. Employment without problems (the art of self-marketing). - Kharkov: Factor, 2009.480 p.
- Pererva P.G., Kotsiski D., Veres Shomoshi M., Kobeleva T.A. Compliance program of an industrial enterprise. - Kharkiv-Miskolts: LLC "Planeta-print", 2019. - 689 p.
- Economics and management of innovation: textbook // Ed. prof. Perervi P.G., Pogorelova M.I., Mekhovich S.A. - Kh. : NTU "KhPI", 2009. - 1203 p.
- Economic assessment of innovative potential [Monograph] / PG Pererva, AP Kosenko, D. Kotsiski, D. Sakai, OI Maslak.- Mishkolts-Kharkov: Mishk. tech.un-t, 2009.- 166s.
- Pererva P.G. Evaluation of holder profits violation of their exclusive rights / P.G.Pererva, M.M.Tkachev, T.O.Kobielieva // *Naukovyy visnyk Polissya.* – 2016. – № 4 (8), ч.2. – С. 240-246.
- Financial and technological leverage in the system of economic evaluation of innovative technologies // P.G.Pererva, A.P.Kosenko, T.A.Kobielieva, M.M. Tkachev, N.P.Tkacheva // *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice.*- X.: 2017.- №2.
- Pererva P.G., Kocziszky György, Szakaly D., Somosi Veres M. Technology transfer. Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI», 2012. 668 p.
- Compliance program: [tutorial] / P.G.Pererva [et al.] ; ed.: P.G.Pererva, G.Kocziszky, M. Veres Somosi. – Kharkov ; Miskolc : NTU "KhPI", 2019. – 689 p.

Надійшла (received) 07.04.2021

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Перерва Петро Григорович (Перерва Петр Григорьевич, Pererva Petro Gryhorovych) – доктор економічних наук, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», завідувач кафедри менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин, м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/00000001-2345-6789>; e-mail: pgpererva@gmail.com

Маслак Ольга Іванівна (Маслак Ольга Ивановна, Maslak Olga Ivanivna) – доктор економічних наук, професор, зав. кафедри економіки Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського; м. Кременчук, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6793-4367>; e-mail: oimaslak2017@gmail.com

Кобелєва Тетяна Олександрівна (Кобелева Татьяна Александровна, Kobielieva Tetiana Oleksandrivna) - кандидат економічних наук, доцент, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», доцент кафедри менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин, м. Харків, Україна; ORCID: 0000-0001-6618-0380; тел. (097) 468-56-45, e-mail: tanja.kobeleva@gmail.com

Кучинський Володимир Анатолійович (Кучинский Владимир Анатольевич, Kuchynskiy Vladimir Anatolyevich) – кандидат економічних наук, доцент, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», доцент кафедри менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин, м. Харків, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-6058-3709>, e-mail: kuchinskyi09@gmail.com

Ілляшенко Сергій Миколайович (Ильяшенко Сергей Николаевич, Illiashenko Sergii Mykolayovych) – доктор економічних наук, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», професор кафедри менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин, м. Харків, Україна; ORCID: 0000-0001-5484-9788; e-mail: illiashenko.s@gmail.com